

1940 Ivar Pettersen

Når jeg har valgt året 1940 som indikator for dette kapittelet, skyldes det at noen av oss som har interesse for historie og sagn, kom til - i overført betydning - å møte kunstneren Ivar Pettersen gjennom dette årstallet. Det var nemlig da han så mesterlig utsmykket ei hytte inne ved Røsttjønna i Lånke med motiv fra sagnet om Sølvgruva og Sølvdronninga i Svuluskardet. Se side.....

For de fleste er nok Ivar Pettersen et ukjent blad, men går en litt dypere inn i vår malerhistorie - dukker navnet opp av og til, - og for de som har latt seg more av Leif Halses nynorske tegneserie "Vangsgutane", virker navnet svært så kjært. Etter Jens R. Nilsens bortgang, var det Ivar Pettersen som illustrerte "Vangsgutane" i nærmere 13 år, med om lag 1 500 tegninger i format 10x15 cm. Av en eller annen grunn ble han aldri nevnt som tegner av Vangsgutane. Og i forbindelse med en eller annen tilstelning relatert til "Vangsgutane" ble han "uteglemt". Alt dette tok han seg veldig nær av.

Ivar Pettersen ble født i Hommelvik den 8.februar 1912, som en av 8 søsken. Han døde 2.september 1985. Ivar ble gift med Gudrun, død i april 1998. Sammen fikk de Tone Gro i 1946, gift Hugin. Hun er i dag ingeniør og økonom, og driver med eiendomsutvikling i Oslo. Pettersen var en stor beundrer av maleren Henrik Sørensen, hvis favorittmodell var Tone Veli. Derfor ble hans eget barn døpt for Tone. Henrik Sørensens kone het også Gudrun.

I følge ham selv vokste han opp med en forferdelig nervøsitet og mørkeredsel. "Jeg så skrømt overall", sa Ivar til Stjørdalens Blad i 1983. Et ypperlig utgangspunkt for en som siden skulle dekorere utallige hytter, og som ga seg utslag i motivet fra Svuluskardet - som ble nevnt innledningsvis.

Ivar Pettersen har nok flere enn en gang sendt en varm tanke til sin lærer Astrid Folstad, som - satt litt på spissen - arrangerte hans første utstilling. Hun hengte nemlig opp noen tegninger og fargebilder på lærerværelset. Det i seg selv ga den unge skoleeleven i Hommelvik både inspirasjon og tro på seg selv - hvor det hele begynte med portretter av Ibsen og Bjørnson, malt på fløyel. Men han måtte kjempe en hard kamp med sin mor for å få lov til å bli kunstmaler. "Å bli kunstmaler var liksom ikke så bra, det" - uttrykte Ivar det selv en gang med tanke på sin lille

Ekøien 21-10-93.

Mr. Ivar Pettersen er en så begavet og lovende ung maler at det vilde være morsomt om han allerede nu kunne få anledning til å utstille sine arbeider og få en kyndig kritikk.

Lillebill Ibsen.

Anbefaling fra Lillebill Ibsen

familiære krangel. Han tenkte lenge på å bli husmaler, men kjempet kampen ut og ble kunstmaler. Det angret han aldri på.

Likevel gikk han først på malerlinja på yrkesskolen i Trondheim, og jobbet kort tid som husmaler og rammemaker i Hommelvik, før han som 19 åring forlot Vika. Grunnet mange gode attester ble han tildelt et utdanningsstipend på Kr 800.- og med det reiste han til Oslo for å tilbringe de neste fem årene ved Kunst og Håndverksskole med Eivind Nielsen og Per Krogh som hovedlærere. Ivar Pettersen kom rett inn i 3.klasse i frihåndstegning. Og var stolt av det, for det hadde aldri forekommet før - visstnok ikke siden heller. En av hans klassekamerater var den ikke senere ukjente Torbjørn Egner. En annen var Kåre Espolin Jonson. Flere av arbeidene til Ivar Pettersen ble håndplukket av Chr. Krogh, og ble hengende på kunst- og håndverksskolen flere år fremover.

Hyttevegger dekorert av Pettersen

Men det var dårlige tider, og Pettersen måtte livnære seg i form av ulike maleroppgaver. Ikke minst var sambygdingen Johan Nygaardsvold til stor hjelp. Han var den gangen stortingsmann (senere statsminister), og var nesten som en kommisjonær for Pettersen å regne. Ivar solgte mange av bildene gjennom Nygaardsvold, blant annet en del portretter av stortingsmenn. ”Han gjorde en god jobb som kommisjonær, og kunne sikkert ha drevet det langt i den bransjen”, sier Ivar Pettersen med glimt i øye til edruskapsavisen Folket i 1982. For øvrig henger et portrett av Nygaardsvold på museet i Hommelvik gjort av nettopp Ivar Pettersen.

Ivar Pettersen kom, slik som så mange andre ”kunstmalere” på den tiden, inn i reklamebransjen. Han begynte i Geyken reklamebyrå, først som kompanjong - siden som eeneier i til sammen 46 år. Årene var krevende, nedgangstider - og så krigen. Dette til tross, i reklamebransjen var det dog et visst spillerom for ideer og kombinasjoner. Det gjaldt å ikke stivne til i en form. Derfor tok han på seg enkelte oppdrag av egen lyst i fritid og ferier, blant annet det å dekorere hytter. Det skal også nevnes at da tidene var som dårligst, og kunstnere og reklamebransjen virkelig slet for å holde hodet over vann, hadde Ivar ikke råd til å ta toget til og fra Oslo. Derfor syklet han Oslo-Trondheim. Når han ble sulten gikk han opp til en gård, tegnet den og spurte eieren om han kunne bytte tegningen for mat.

I tillegg til sitt firma, fungerte Pettersen i over 40 år som lærer i skrift og tegning som frivillig fag ved Oslo handelsskole. Ivar hadde nok ikke tenkt å bli i reklamebransjen. Det var kunstmaler han ville fortsette å være. Årsaken til at han ”kom inn” i bransjen,

skyldes at første eier av Geyken var jøde. Det skapte ikke så få problemer på den tiden. Driften gikk dårlig. Men så flyttet vedkommende i 1939 i all hast til Sverige. Så i stedet for å bruke sine møysommelige oppsparte penger til motorsykkkel, ble det til at Ivar kjøpte opp firmaet.

Daglig ser vi en kjent og kjær logo. Et varemerke som de fleste av oss er i berøring med, nemlig Tine Norske Meierier. Både fra familien, tidligere ansatte hos Geyken og andre, er det sagt at det var nettopp Ivar Pettersen som i sin tid tegnet den første tina, som senere har dannet grunnlaget for dagens utforming. Dette kunne ha hendt i 1972 da forgjengeren til Tine dette året fikk designet ei tine, men Tine kan dessverre ikke bekrefte datidens opphavsmann. Papirer og historikk forsvant i en eller annen omorganisering. Vi har derfor ingen dokumentasjon, - kun en antagelse.

Da Ivar Pettersen en gang ble spurt om hva han likte best å male, svarte han slik: ”Jeg er mest opptatt av naturen. Alle årstidene er givende fra en malers synspunkt. Og alle landsdelene også, bortsett fra at jeg setter en ekstra knapp på Trøndelag”. Familien hadde hytte i Hemsedal, men så var det Trøndelag da. ”Ingenting ligger mitt hjerte nærmere”, sa Pettersen.

I forbindelse med sin utstilling i mai 1983 i Hommelvik fortalte Pettersen at han malte naturalistisk og impresjonistisk. ”Det vil si at jeg fester inntrykket umiddelbart til lerret. Begeistring må det være”. Og hva gjelder det å være portrettmaler, sa Pettersen det slik til Stjørdalens Blad ved samme anledning: ”For å lage et godt bilde må du kjenne den du maler, finne sjelen på en måte. Hadde vi malt portretter alle sammen ville vi kjent hverandre mye bedre, både på godt og vondt”. Til sammen malte Ivar Pettersen over 400 portretter.

Ivar Pettersen hadde separatutstilling i Hommelvik i 1960, i galleri Stratos i Oslo i 1982 og igjen i Hommelvik 1983. Av hans mangfoldige ”offentlige” produksjoner kan nevnes:

Fondveggen i Lærerinnelagets Hus i Oslo. Fire godtemplarlokaler i Oslo. Aldershjemmet i Hommelvik: Jesus-bilde, hvor Jesus stilner stormen - gitt som gave. Illustrasjonsoppdrag i tidsskrift. Sammen med Arne Hegglund utførte han Jørleif Uthaug's dekorasjoner om bord i cruiseskipet ”Song of America”. Oslo kommune har kjøpt inn 2 portretter og to malerier som henger på Frogner v.g skole. Likeledes 6 arbeider ved Hartvig Nissens skole.

Ivar Pettersen laget sin egen fiolin sammen med sin barndomskamerat, Odd Jakobsen, som senere ble en kjent fiolinmaker i Trondheim, og blant andre hadde Arve Tellefsen i sin kundekrets. Det var Ivar som lærte Odd å spille på fiolin, slik han også lærte andre i familien.

Eneste gjenlevende av Ivars søsken er

Inga Werenskiold (niese), Rakel (90) – søster til Ivar og Bjørg Langeland (niese)

hans yngre søster, Rakel Pettersen Fossen. Hun er 2 år yngre enn Ivar, og stod ham veldig nært. De to hadde felles interesser som maling og musikk. Rakel har i alle år vært med i kor, samt spilte fiolin, sitter og piano. Rakel bor i dag på sykehjemmet i Hommelvik, og hennes rom prydes med malerier av Ivar.

Innen familien var Ivar en inspirasjonskilde på så mange måter gjennom alltid å sende en hilsen til jul eller andre merkedager, hvorpå han kunne male et bilde, tegne et kort etc. – og så sende det avsted. Niesen Inga Werenskiold har fortalt at det første hun lærte av onkel Ivar, var å tegne skog, fullt av små tre. Når jeg som forfatter av disse linjer har sittet og snakket med familiegrenener, skinner det tydelig igjennom fullt av talenter. Det ligger i slekta.

Ivar Pettersen var en person med stort sosialt engasjement, hvor han la ned mye humanitært arbeid, mest gjennom IOGT. Han ble medlem av Tempelridder Ordenen, og har mottatt medalje av Motorførernes Avholdsforbund.

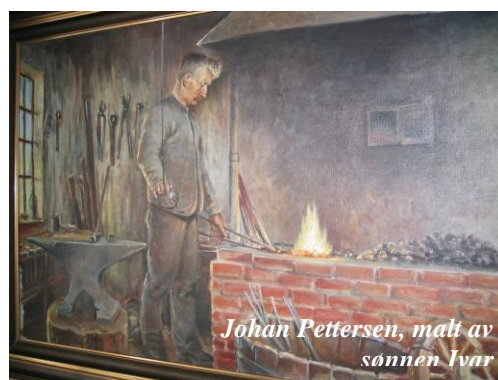
Ivar

hans datter Tone Gro

Det som jeg hittil har skrevet om Ivar Pettersen, gir på flere måter et vitnesbyrd om et stort talent, en stor kunstner og et godt og fiøtt menneske. En person som kanskje aldri fikk den oppmerksomhet og ære han så inderlig fortjente – en av disse sliterne hvis betydning først blir verdsatt post mortem. ”Store kunstnere blir først store etter sin død”, har noen sagt.

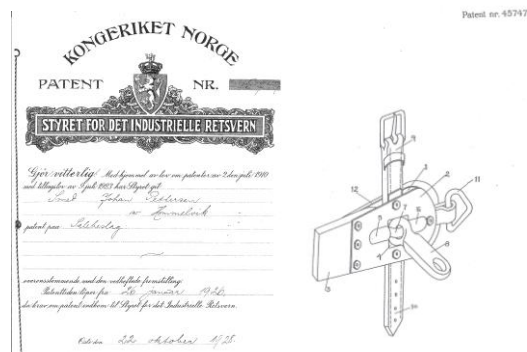
Mennesket og kunstmaleren Ivar Pettersen blir enda ”større” - for jeg har med vilje unnlatt å nevne følgende: Ivar var opprinnelig venstrehendt, men ble som så mange før i tiden tvunget til å skrive med høyre hånden på skolen. Det resulterte i at han ble like god til å male og skrive med begge hender. Og det som gjør hans prestasjoner enda mer imponerende, var at kunstneren hadde bare ett øye. Som treåring lekte Ivar med ei saks, hvis uheldige resultat ble at han skadet sitt venstre øye så alvorlig at han mistet synet. Øyet ble av en meget dyktig kirurg under 1.verdenskrig erstattet med et glassøye. Ivar har selv fortalt fra den tiden at hans far kom en dag hjem fra smia med tinnsoldater. Han ble nok på grunn av sitt handicap en del bortskjemt. ”Jeg lærte meg fort å true med å ta ut glassøyet dersom jeg ikke fikk det som jeg ville”, fortalte ofte Ivar det med en god latter.

Johan Pettersen, malt av sønnen Ivar

Johan Pettersen (far til Ivar) var smed i Hommelvik. I januar 1926 tok han ut patent (nr 45 747) på Sælebeslag til hesten. Han fikk også patent i Belgia og Frankrike. Søkte likeledes i Sverige og England.

Ivar Pettersen døde på sin post. I 1985 var han på tur med pensjonister til Sanderstølen. Hele dagen hadde han vært ute og malt. På kvelden var det festligheter med dans. Ivar likte veldig godt å danse. Da han kom inn på hotellrommet etter dansen følte han seg plutselig uvel. Han sa kun: ”Nå skjedde det noe”, og falt om. Hans kone, Gudrun, løp etter hjelp, - men hadde problemer med å bli trodd. En skjebnes ironi. De trodde han var full, - et menneske som hadde vært losjemann og avholdsmann hele sitt liv!

For meg, som gjennom Ivar Pettersens familie, på en måte har fått vandret litt i hans fotspor, - føler jeg har lært å kjenne et fint menneske - hvis ettermæle alltid vil gjenspeile seg i hans utallige flotte malerier og tegninger. Ivar Pettersen døde ikke - han gikk bare bort. Slike som Ivar Pettersen dør aldri - de kun slutter å male flere bilder.